

การเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากไม้ กรณีศึกษาในพื้นที่ จังหวัดแพร่
The Comparison of Wood Utilization: Case Study of Phrae Province

อิสริย์ ฮาวปินใจ¹ ศิริลักษณ์ สุขเจริญ^{1*} และธิตี วานิชดิตรัตน์¹
Itsaree Howpinjai Siriluk Sukjaroen and Thiti Wanishdilokratn

รับต้นฉบับ: 31 ตุลาคม 2562

ฉบับแก้ไข: 1 ธันวาคม 2562

รับลงพิมพ์: 9 ธันวาคม 2562

ABSTRACT

The objectives of this study were (1) to study the of wood utilization in households sample and (2) to compare the wood utilization two communities. By using questionnaires as a tool to collect data found that there is a different of wood utilization between this two areas which mostly the use of wood farm or plantation in Mae Sai sub-district, Rong Kwang district is for house structure and inferior cooking in the household or agricultural implements. Hence the use of wood utilization in Mae Sai sub-district, Rong Kwang district is nonsignificant. However wood utilization in Wiang Thong sub-district, Sung Men district, wood is mainly brought from plantations which is teak from individual woodlands and wood from Forest Industry Organization. It is subsequently for wood productions, sawn wood, sawmill and wood products, old wooden house and logs. There a significant at 0.05. Mae Sai sub-district, RongKwang district have more utilization of wood in households than commercial and lack of knowledge and understanding in the use of wood in various forms. Therefore want to have the training to promote knowledge in this area. This is different in Wiang Thong sub-district, Sung Men district has more commercial utilization of wood than household both produced for household use and manufactured focus on the commercial occupation.

Keywords: Comparison, Wood Utilization

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง (2) เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากไม้ในพื้นที่ ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง และตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า การใช้ประโยชน์ไม้ของทั้ง 2 พื้นที่ มีความแตกต่างกัน โดยในพื้นที่ ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง มีการใช้ประโยชน์ไม้จากหัวไร่ปลายนานหรือหรือต้นไม้ที่ปลูกเองในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่ใช้เป็นโครงสร้างบ้าน รองลงมาเป็นการใช้ประโยชน์ไม้ในด้านการใช้ไม้เป็นเชื้อเพลิง ในการหุงต้มประกอบอาหาร และทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ตามลำดับ ซึ่งการใช้ประโยชน์ไม้ของครัวเรือนตัวอย่างในตำบลแม่ทรายไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในพื้นที่ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น ไม้ที่นำมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นไม้สักจากสวนป่าเอกชน (ไม้ นส.) และไม้จากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) โดยส่วนใหญ่มีการทำผลิตภัณฑ์ รองลงมาเป็นไม้แปรรูป ไม้เลื้อยและผลิตภัณฑ์ ไม้เรือนเก่า และไม้ท่อน ตามลำดับ ซึ่งการใช้ประโยชน์ไม้ของครัวเรือนตัวอย่างในตำบลเวียงทอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยการในพื้นที่ ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ในครัวเรือน อีกทั้งมีความต้องการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการใช้ประโยชน์ไม้ ต่างจากในพื้นที่ตำบล เวียงทอง อำเภอสูงเม่นที่มีเน้นการใช้ประโยชน์ไม้ในเชิงพาณิชย์มากกว่าภาคครัวเรือน รวมถึงต้องการพัฒนาด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้

คำสำคัญ: การเปรียบเทียบ การใช้ประโยชน์จากไม้

คำนำ

ปัจจุบันประชาชนหันมาให้ความสนใจใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติมากขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์จากไม้กลับมาได้รับความนิยมนอกครั้งหนึ่ง เนื่องจากเป็นวัสดุที่สามารถทดแทนได้ (renew able) ประเทศไทยมีปริมาณการนำเข้าและส่งออกไม้ แปรรูปและไม้ท่อน ในปี พ.ศ. 2561 สูงถึง 7,269,297 ลูกบาศก์เมตร ในขณะที่ประเทศไทยสามารถผลิตไม้ได้เพียง 248,985 ลูกบาศก์เมตร (Information Center Planning and Information Office Department of Royal Forest Department, 2018) จะเห็นได้ว่า ความต้องการใช้ไม้ภายในประเทศนั้นสูงกว่ากำลังการผลิตไม้และมีแนวโน้มในการใช้ไม้ที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีการนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์ไม้ ในปี พ.ศ. 2561 พบว่าการนำเข้าเฟอร์นิเจอร์ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้มีปริมาณ 33,219,729 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นมูลค่าประมาณ 6,000 ล้านบาท และการส่งออกเฟอร์นิเจอร์ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้มีปริมาณ 68,551,992 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นมูลค่าประมาณ 15,000 ล้านบาท (Information Center Planning

and Information Office Department of Royal Forest Department, 2018) ซึ่งการใช้ประโยชน์ไม้ ได้แก่ โครงสร้างบ้านเรือน ไม้แปรรูป ไม้เสาเข็ม ไม้ค้ำยัน เครื่องเรือน ไม้แกะสลัก เชือกกระดาษและกระดาษ ไม้เชื้อเพลิง ไม้สัก ไม้ไผ่ และผลิตภัณฑ์ไม้อื่นๆ (Forest Products Research Division of Royal Forest Department, 2004)

ภาคเหนือ นับว่าเป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่ป่ามากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 52.55 ของพื้นที่ภาคเหนือ (Information Center Planning and Information Office Department of Royal Forest Department, 2018) โดยจังหวัดแพร่เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในเรื่องการใช้ประโยชน์ไม้ ทั้งในส่วนของการใช้ไม้ท่อน ไม้แปรรูป ผลิตภัณฑ์จากไม้ ตลอดจนไม้เศษเหลือ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้สู่จังหวัดแพร่อย่างมาก อีกทั้งมีพื้นที่ที่มีป่าไม้ที่อยู่ใกล้เขตชุมชนจำนวนมาก จึงควรมีการศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ เพื่อให้สามารถวางแผนการใช้ไม้ให้เพียงพอต่อความต้องการในอนาคต และตอบสนองต่อความต้องการการใช้ประโยชน์ไม้ของโลก ที่หันมามุ่งเน้นการใช้ประโยชน์

ทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมให้มีการจัดการถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งให้ชุมชน มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จากแนวโน้มการใช้ประโยชน์ไม้ข้างต้น ทำให้มีความสนใจศึกษาการใช้ประโยชน์จากไม้ในพื้นที่จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ไม้ของครัวเรือนตัวอย่าง (2) เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากไม้ในพื้นที่ ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง และตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ เนื่องจากมีการใช้ประโยชน์จากไม้ในปริมาณมาก

อุปกรณ์และวิธีการ

1. ขอบเขตการวิจัย

เลือกศึกษาในพื้นที่ ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 4 หมู่บ้าน ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ไม้จากหัวไร่ปลายนาหรือหรือต้นไม้ที่ปลูกเองในพื้นที่ และตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ จำนวน 12 หมู่บ้าน โดยไม้ที่นำมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นไม้สักจากสวนป่าเอกชน (ไม้ นส.) และไม้จากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.)

2. วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีทางสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) (Sin, 2014) และรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง และตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ จำนวน 2 ตำบล ดังนี้ ตำบลแม่ทราย การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มจากจำนวนทั้งหมด จำนวน 716 ครัวเรือน ได้จำนวนตัวอย่าง 257 ครัวเรือน ส่วนตำบลเวียงทอง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกจากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ เริ่มตั้งแต่กระบวนการแปรรูปไม้ไปจนถึงการผลิตผลิตภัณฑ์จำนวน 160 ครัวเรือน ซึ่งเป็นสำรวจเฉพาะครัวเรือนที่มีการใช้ประโยชน์จากไม้ และเพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูลจะทำการศึกษาจากประชากรผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) และวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากไม้ในพื้นที่ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง และ ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

ผลและวิจารณ์

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากไม้ ครัวเรือนศึกษาในพื้นที่ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องกวาง และ ตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ สามารถแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลการใช้ประโยชน์ไม้ในตำบลแม่ทราย

ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรจำนวน ครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด 257 ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด 716 ครัวเรือนของตำบลแม่ทราย ได้ผลดังนี้

1.1 ข้อมูลการประกอบอาชีพ

ครัวเรือนตัวอย่างในตำบลแม่ทราย ทั้งหมด 257 ครัวเรือน มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจำนวน 186 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 72.37 และรับจ้างจำนวน 71 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 27.63 ของจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด (Table 1)

Table 1 Occupations of people in Mae Sai Sub-district, Rong Kwang District, Phrae Province.

Occupations	Number (Person)	Percentage
Farmer	186	72.37
General employee	71	27.63
Total	257	100

1.2 ข้อมูลครัวเรือนที่มีการใช้ประโยชน์ไม้

ครัวเรือนตัวอย่างในตำบลแม่ทราย ทั้งหมด 4 หมู่บ้านจำนวน 257 ครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมดใช้ประโยชน์จากไม้เพื่อเป็นโครงสร้าง

บ้านเรือน จำนวน 257 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ การใช้ไม้ที่ใช่เป็นเชื้อเพลิง จำนวน 178 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 69.26 เครื่องมือเครื่องใช้ จำนวน 174 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 67.70 ของจำนวนครั้วเรือน ตัวอย่างทั้งหมดตามลำดับ (Table 2)

Table 2 Wood utilization of households in Mae Sai Sub-district, RongKwang District, Phrae Province.

Wood utilization	Number (Person)	Percentage
Fuel wood	178	69.26
Tool	174	67.70
House structure	257	100.00

Note: Questionnaires can choose more than one answer.

การใช้ประโยชน์ไม้ของครั้วเรือนตัวอย่างในตำบลแม่ทรายไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ในตำบลแม่ทรายใช้ประโยชน์ไม้ในการทำโครงสร้างบ้าน รองลงมา เป็นการใช้ประโยชน์ไม้ในการใช้ไม้เป็นเชื้อเพลิง ในการหุงต้มประกอบอาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ แบ่งเป็น เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร ได้แก่ ค้อน มีด ค้อนจอบ ฯลฯ เครื่องจักรสาน ได้แก่ ชุ้มไก่อ่ สุ่มจับปลา ลอบ ไทรจับกบ (Table 3)

2. ข้อมูลการใช้ประโยชน์ไม้ในตำบลเวียงทอง

ทำการเก็บข้อมูลจากจำนวนครั้วเรือนตัวอย่างทั้งหมด 160 ครั้วเรือน โดยแหล่งที่มาของไม้เป็น ไม้จากสวนป่าเอกชน (ไม้ นส.) และ ไม้จากสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ไม้ ออป.) ได้ผลดังนี้

2.1 ข้อมูลการประกอบอาชีพ

พบว่า ครั้วเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพผู้ประกอบการหรือนายจ้าง จำนวน 92 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 57.5 และทำการเกษตร จำนวน 68 ครั้วเรือน คิด

เป็นร้อยละ 42.5 ของจำนวนครั้วเรือนตัวอย่างทั้งหมดตามลำดับ (Table 4)

2.2 ข้อมูลลักษณะการใช้ประโยชน์

พบว่า ครั้วเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่มีการทำผลิตภัณฑ์ จำนวน 94 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 58.75 รองลงมา คือ ไม้แปรรูป จำนวน 31 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 19.37 โรงเลื่อยและผลิตภัณฑ์ จำนวน 17 คิดเป็นร้อยละ 10.63 ไม้เรือนเก่า จำนวน 11 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 6.88 และไม้ท่อน จำนวน 7 ครั้วเรือน คิดเป็นร้อยละ 4.37 ของจำนวนครั้วเรือนตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ (Table 5)

การใช้ประโยชน์ไม้ของครั้วเรือนตัวอย่างในตำบลเวียงทอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยครั้วเรือนตัวอย่างตำบลเวียงทองนิยมใช้ประโยชน์ไม้ในการทำผลิตภัณฑ์ไม้ รองลงมาเป็นการใช้ประโยชน์ไม้ในการทำไม้แปรรูป โรงเลื่อยและผลิตภัณฑ์ไม้ การรับซื้อไม้เรือนเก่า และน้อยที่สุดคือ การใช้ประโยชน์ไม้ขายไม้ท่อน (Table 6) อาจเป็นเพราะผู้บริโภคไม่นิยมซื้อไม้ท่อนไปใช้แต่นิยมซื้อผลิตภัณฑ์ไม้จึงมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญอย่างยิ่ง ($p < 0.001$)

3. เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากไม้ ระหว่างพื้นที่ตำบลแม่ทราย และ ตำบลเวียงทอง จังหวัดแพร่

3.1 ด้านอาชีพ

ผลการศึกษา พบว่าตำบลแม่ทรายส่วนใหญ่ยึดการประกอบอาชีพเกษตร เช่น การทำนา การทำไร่ ข้าวโพด การทำไร่ยาสูบ การเพาะปลูกอื่น ๆ การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น แตกต่างจากชุมชนในตำบลเวียงทองซึ่งส่วนใหญ่การใช้ประโยชน์เป็นในรูปแบบเชิงพาณิชย์ เช่น การรับซื้อไม้ท่อน การรับซื้อไม้เรือนเก่า การแปรรูปไม้ การผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้การทำผลิตภัณฑ์ไม้ต่าง ๆ เป็นต้น (Table 7) ซึ่งทักษะในการทำไม้ส่งต่อมาจากบรรพบุรุษและเป็นชุมชนที่ทำการค้า การผลิตเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากไม้มาช้านาน เนื่องจากทั้ง 2 ตำบล มีการประกอบอาชีพที่

Table 3 Analysis of variance for wood utilization in Mae Sai Sub-district, RongKwang District, Phrae Province.

Source of Variation	SS	df	MS	F	P-value	F
Treatment	1095.50	2	547.75	0.71	0.52	4.26
Error	6966.75	9	774.08			
Total	8062.5	11				

Table 4 Occupations of people in Wiang Thong Sub-district, Sung Men District, Phrae Province.

Occupations	Number (Person)	Percentage
Entrepreneur	92	57.50
Framer	68	42.50
Total	160	100

Table 5 Wood utilization pattern in Wiang Thong Sub-district, Sung Men District, Phrae Province.

Wood utilization pattern	Number (Person)	Percentage
Wood products	94	58.75
Sawn wood	31	19.37
Sawmill and wood products	17	10.63
Old wooden house	11	6.88
Logs	7	4.37
Total	160	100

Table 6 Analysis of variance for wood utilization in Wiang Thong Sub-district, Sung Men District, Phrae Province.

Source of Variation	SS	df	MS	F	P-value	F
Treatment	428.00	4	107.00	9.15	0.000009	2.54
Error	643.33	55	11.70			
Total	1071.33	59				

แตกต่างกันอย่างชัดเจนทำให้รายได้แตกต่างกัน โดยตำบลแม่ทราย อาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตรทำให้รายได้ขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรและราคา ซึ่งสินค้าทางการเกษตรมักราคาความไม่แน่นอนในแต่ละรอบปี ความผันผวนของราคาเกิดขึ้นตามสภาวะทางเศรษฐกิจบางปีหากผลผลิตขาดตลาดจะส่งผลให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ทำให้สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรที่เพาะปลูกสินค้านั้น แต่ในขณะเดียวกันหากผลผลิตดีตลาดก็จะส่งผลให้ราคาสินค้าต่ำลงแตกต่างจากตำบลเวียงทอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบเกี่ยวกับการค้าไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีรายได้ที่สูงและผู้บริโภคมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง แตกต่างจากตำบลแม่ทรายอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ไม้มีการสั่งซื้อที่แน่นอนมีมูลค่าสูงกว่าสินค้าทางการเกษตร

3.2 ชนิด ไม้และแหล่งที่มาของไม้

ตำบลแม่ทรายใช้ไม้ไผ่เป็นส่วนใหญ่ แหล่งที่มาของไม้นั้นนำออกมาจากสวนของตนเองเป็นหลัก เนื่องจากไม้ไผ่เป็นไม้ที่งอกขึ้นได้หลากหลายภายในครัวเรือน และยังมีการใช้ไม้ชนิดอื่น ๆ จากหัวไร่ปลายนา ซึ่งครัวเรือนตัวอย่างสามารถนำไม้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้โดยง่าย แตกต่างจาก ตำบลเวียงทองที่ใช้ไม้สักเป็นส่วนใหญ่ โดยนำไม้สักมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มากมาย เช่น บานประตู หน้าต่าง เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น แหล่งที่มาไม้ส่วนใหญ่ นำมาจากสวนป่าเอกชน และสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และการนำไม้สักมาใช้ประโยชน์จะต้องมีกระบวนการทางกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ต้องมีการขออนุญาต (Table 8)

3.3 การใช้ประโยชน์ไม้

ในตำบลแม่ทราย พบว่า การใช้ประโยชน์ไม้เป็นไม้โครงสร้างบ้านเรือน โดยซื้อไม้จากแหล่งภายนอกพื้นที่มาก่อสร้าง ในภาคครัวเรือนมีการนำไม้ผา ถ่านและฟืนเพื่อประกอบการหุงต้มอาหาร รวมทั้งมีการใช้เป็นอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรรวมถึงเครื่อง

จักสาน เช่น ชุ้มไก่ ไทรจับกบ ลอบ และส้อมจับปลา และการใช้ประโยชน์จากผลผลิตผลป่าไม้อรอง (minor forest products) กลุ่มสมุนไพร ซึ่งใช้ในการรักษาโรค ทำยาของแตกต่างจากตำบลเวียงทองที่มีการใช้ประโยชน์จากไม้สักเป็นหลัก เนื่องจากเป็นไม้ที่คุณสมบัติทั้งทางด้านความแข็งแรงและความทนทานทางธรรมชาติสูง มีรูปแบบการนำไม้มาใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงพาณิชย์ และภาคครัวเรือน แต่ส่วนใหญ่ใช้ในเชิงพาณิชย์ เริ่มตั้งแต่การรับซื้อไม้ท่อนไม้เรือนเก่า แล้วนำมาแปรรูปเป็นแผ่น และมีการทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ ประตู หน้าต่าง เก้าอี้ ศาล โต๊ะหมู่บูชา เตียง และอื่น ๆ เศษเหลือจากการแปรรูป เช่น เศษไม้ และขี้เลื่อยนำไปขายต่อให้กับโรงรับซื้อ เพื่อนำไปผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ไม้ได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากไม้ได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งการใช้ประโยชน์ไม้ส่งผลต่ออาชีพและรายได้ของครัวเรือนตัวอย่าง

3.4 ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า ในตำบลแม่ทราย มีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อต้องการเพิ่มทักษะและองค์ความรู้ในการนำไม้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สร้างอาชีพและเกิดรายได้ การใช้ประโยชน์ไม้ในพื้นที่ตำบลเวียงทองเน้นการนำไม้สักมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายเป็นหลัก (Table 9) เช่นเดียวกับตำบลอื่น ๆ ในพื้นที่อำเภอสูงเม่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ และสันติ (2557) อีกทั้งมีความต้องการให้ส่งเสริมทางการตลาด เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องการตลาด จำนวนลูกค้าลดลง ปริมาณการสั่งซื้อลดลง จึงต้องการให้มีการส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์จากไม้ เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้าและสามารถทำกำไรได้ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้เพิ่มขึ้นและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาศิริ (2560)

Table 7 The comparison of occupations between Mae Sai Sub-district Rong Kwang District and Wiang Thong Sub-district Sung Men District, Phrae Province.

Mae Sai Sub-district				Wiang Thong Sub-district			
Farmer	%	Employed	%	Commercial	%	Agriculture	%
Rice field				Logs			
Cornfield				Old wooden house			
Tobacco	72.37	Employed	27.63	Sawn wood	57.50	Rice field	42.50
Livestock				Wood products			
Planting				Sawmill and wood product			

Note: The number of Mae Sai Sub-district was 257 households and Wiang Thong Sub-district was 160 households.

Table 8 The comparison of species between Mae Sai Sub-district, RongKwang District and Wiang Thong Sub-district, Sung Men District, Phrae Province.

Mae Sai Sub-district	%	Sources	Wiang Thong Sub-district	%	Sources
Bamboo	73.92	Own land	Teak	90.62	Forest plantation
Other	26.07		Other	8.73	

Note: The number of Mae Sai Sub-district was 257 households and Wiang Thong Sub-district was 160 households.

Table 9 The requirement comparison of wood utilization between Mae Sai Sub-district, RongKwang District and Wiang Thong Sub-district, Sung Men District, Phrae Province.

The requirement	Percentage	Areas
Utilization of wood products training	86.25	Mae Sai Sub-district
Marketing training	77.82	Wiang Thong Sub-district

Note: The number of Mae Sai Sub-district was 257 households and Wiang Thong Sub-district was 160 households.

สรุป

การใช้ประโยชน์จากไม้ในพื้นที่ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างมีการทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและมีใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะการนำไม้มาใช้เป็นโครงสร้างบ้านเรือน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด ขณะที่การใช้ประโยชน์จากไม้ใน ตำบลเวียงทองอำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์จากไม้ในเชิงพาณิชย์ เน้นการนำไม้มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ไม้ คิดเป็นร้อยละ 58.75 ของจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด

การเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากไม้กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องขวาง และตำบลเวียงทอง อำเภอสองเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องขวาง ยึดการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น การทำนา การทำไร่ข้าวโพด การทำไร่ยาสูบ การเพาะปลูกอื่น ๆ การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น และตำบลเวียงทองอำเภอสองเม่น ที่ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ไม้ในรูปแบบเชิงพาณิชย์ เช่น การรับซื้อไม้ท่อน การรับซื้อไม้เรือนเก่า การแปรรูปไม้ การผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้การทำผลิตภัณฑ์ไม้ต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์จากไม้ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือ ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องขวาง มีการใช้ประโยชน์ไม้ในครัวเรือนมากกว่าเชิงพาณิชย์ ส่วนใหญ่ใช้เป็นถ่านเพื่อหุงต้มประกอบอาหาร และใช้ไม้เป็นโครงสร้างบ้านเรือน ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ประโยชน์จากไม้ในรูปแบบต่าง ๆ จึงต้องการให้มีการอบรมส่งเสริมองค์ความรู้ในด้านนี้ แตกต่างในตำบลเวียงทอง อำเภอสองเม่น มีการใช้ประโยชน์ไม้ในเชิงพาณิชย์มากกว่าครัวเรือน มีทั้งผลิตไว้ใช้ในครัวเรือนและผลิตออกจำหน่าย แหล่งที่มาของไม้ส่วนใหญ่จะมาจากสวนป่าเอกชน แต่ยังพบปัญหาปริมาณการสั่งซื้อลดลงจึงต้องการให้มีการส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้าและสามารถทำให้สินค้าตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

1. การส่งเสริมและการพัฒนาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ไม้ระหว่างพื้นที่ที่ต้องสอดคล้องกับแต่ละพื้นที่และควรมีการศึกษาการใช้ประโยชน์ไม้เพื่อตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริง ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมนโยบายการใช้ประโยชน์ไม้ระหว่างพื้นที่ ดังนี้ ตำบลแม่ทราย ควรมีการอบรมในการใช้ประโยชน์จากไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าไม้และรายได้ให้แก่คนในชุมชน ส่วนตำบลเวียงทองแม้ว่าส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากไม้ในเชิงพาณิชย์ แต่ยังคงขาดความรู้ทางการตลาด จึงควรให้มีการส่งเสริมถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการตลาดของผลิตภัณฑ์จากไม้ เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดที่หลากหลายและเพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าได้ง่ายและรวดเร็ว

2. ควรมีการจัดการวางแผนเกี่ยวกับปริมาณไม้เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้ประโยชน์ให้มีปริมาณออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ในพื้นที่ตำบลแม่ทราย หากมีการส่งเสริมให้สร้างผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่ทำจากไม้ไฟและสามารถสร้างรายได้หรือเกิดมูลค่าเพิ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำให้คนในพื้นที่หันมาประกอบอาชีพการทำผลิตภัณฑ์พื้นบ้านจากไม้ไฟเพิ่มมากขึ้น ปริมาณไม้ไฟทั้งในพื้นที่ป่าชุมชนอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้ปลูกไม้ในพื้นที่เกษตรกรรมเพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้ในส่วนของตำบลเวียงทอง หากสภาพทางเศรษฐกิจทางด้านผลิตภัณฑ์ไม้มีการขยายตัวสูงขึ้น ควรมีการวางแผนการจัดการแหล่งวัตถุดิบที่สามารถผลิตไม้ให้เพียงพอต่อความต้องการ และควรมีการตรวจสอบข้อมูลปริมาณไม้จากแต่ละสวนป่าอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการว่ามีปริมาณไม้เพียงพอต่อความต้องการในทุกสถานการณ์ของตลาดที่มีความผันผวน

คำนิยม

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง โดยได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษาสาขาวิชาเกษตรป่าไม้ และขอขอบคุณผู้นำชุมชนและชาวบ้านในพื้นที่ตำบลแม่ทราย อำเภอร่องควาง และตำบลเวียงทอง อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

Information Center Planning and Information Office
Department of Royal Forest Department. 2018. **Statistics of the Royal Forest Department.** Available Source: <http://forestinfo.forest.go.th>, October 8, 2019. (in Thai)

Forest Products Research Division of Royal Forest Department. 2004. **Wood Utilization.** Available Source: <http://forprod.forest.go.th>, October 11, 2019. (in Thai)

Oraphan Pankhaw and Santi Suksard. 2014. Production and Marketing of Teak Products at Namcham Sub-district, Sung Men District, Phrae Province. **Thai Journal of Forestry** 33(1): 28-35 (2014). (in Thai)

Pasiri Khetpiyarat. 2017. The Causal Relationship among Core Value of Production, Market Orientation and Innovativeness of the Furniture Business in the Sung Men District Area, Phrae Province. **NakhonPhanom University Journal** 7(1): 44-53 (2017). (in Thai)

Sin Panpinit. 2014. **Research Techniques in Social Science.** Witthayaphat Publishers, Bangkok. (in Thai)